

Revittääänkö vai rakennetaanko?

On aika hoitaa tavallisten
ihmisten asiat kuntoon.

Keskustan vaihtoehto Orpon hallituksen politiikalle
ja vuoden 2024 budjetiksi

Revitäänkö vai rakennetaanko?
On aika hoitaa tavallisten ihmisten asiat kuntoon.

Keskustan vaihtoehto Orpon hallituksen politiikalle ja
vuoden 2024 budjetiksi

Revitäänkö vai rakennetaanko?

On aika hoitaa tavallisten ihmisten asiat kuntoon.

1. Alkusanat.....4
2. Keskustan linja Suomelle.....6
3. Keskustan kasvupaketti.....8
4. Keskustan vaihtoehto vuoden 2024 budjetiksi.....11
 - 4.1. Tulot.....11
 - Maltillista verosopeutusta tarvitaan osana talouden tasapainotusta.....11
 - Tuloverotukseen indeksitarkistus, mutta ei veronalennusta.....12
 - Suurituloisten veroalea ei toteutettaisi.....12
 - Työmatkakulujen kasvattaminen virheliike hallitukselta.....12
 - Sinkuille ja yksinhuoltajille korotus kotitalousvähennyksen enimmäismäärään.....12
 - Ammattidiesel käyttöön ja ulkomaiselle liikenteelle maksu teiden käytöstä.....13
 - Tiestö kuntoon oikeudenmukaisella liikenteen verotuksella.....13
 - Tupakkaveron korotus.....14
 - Olutveroon ei alennusta ja virvoitusjuomaveroon maltillinen veronkorotus.....14
 - Terveysveron käyttöönotto.....14
 - Varainsiirtoverotukseen tuottoneutraali uudistus.....14
 - Maatalouden tuotantorakennusten veron poistaminen.....15
 - Turpeen energiaveron laskeminen nolnaan.....15
 - 4.2. Menot 16
 - Koulutus ja osaaminen.....16
 - Aikuiskoulutustukea jatkettava, mutta uudistettuna.....16
 - Kansanopistoilta ja kansalaisopistoilta Keskusta ei leikkaisi.....16
 - Alueellinen opintolainahyvitys vahvistamaan työvoiman saatavuutta ja elinvoimaisuutta.....17
 - Pienten koulujen tueksi lähikoululisä.....17
 - Keskusta ei leikkaisi etsivästä nuorisotyöstä ja työpajatoiminnasta.....18
 - Sosiaali- ja terveyspalvelut.....18
 - Pelastetaan lähipalvelut, hyvinvointialueille työrauha.....18
 - Lisärahoitusta hedelmöityshoitoihin ja keskenmenojen hoitoihin.....19
 - Lääkekaton säilyttäminen ennallaan.....19
 - Sosiaaliturva ja etuudet.....20
 - Esitämme asumistukileikkauksiin lievennyksiä.....20
 - Työttömyysturvaa uudistettava, mutta ei lapsiperheiden kustannuksella.....21
 - Työttömyysturvan lapsikorotuksia ei saa leikata.....22

Ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan porrastus työssäolon keston mukaan.....	22
Oikeus ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan kaikille ehdot täyttävälle.....	23
Indeksisidonnaiset menot.....	24
Keskusta jäädyttää ja käyttää indeksijarrua hallituksen tapaan.....	24
Ylälle myös indeksijäädytys	24
Maa- ja metsätalous, ympäristö.....	25
Nuorten yrittäjyyttä edistävien 4 H -järjestöjen määrärahaso turvataan.....	24
Ruokaviennin edistäminen.....	25
Sisävesien suojeluun rahoitusta.....	25
Makeran pääomitusta Keskusta esitti jo vuoden 2023 toisessa lisätalousarviossa.....	25
Elinkeinoelämä, liikenne ja asuminen.....	26
Yksityisteiden rahoitustaso turvattava.....	26
Laajakaistarakentamiseen rahoitusta jatkettava.....	27
Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen.....	27
Yritysten kehittämispalvelut.....	27
Energiatuen myöntövaltuudet.....	27
Aluekehitys.....	28
Säästöesitys: Varustamotuki viihdepalveluiden osalta.....	28
Maanpuolustus, yleinen turvallisuus, maahanmuutto ja kehitysyhteistyö.....	28
Säästöesitys: Turvapaikanhakijoiden majoituskustannukset.....	28
Rajaturvallisuudesta huolehdittava.....	29
Kuopion pelastusopistolle lisärahoitus aloituspaikkojen kaksinkertaistamiseksi.....	29
Kuntien harkinnanvaraisten valtionosuuksien lisääminen negatiivisten valtionosuuksien kuntien auttamiseksi.....	30
Hallinto.....	30
Valtiosihteereiden ja erityisavustajien määrärahasosta poistettava hallitusohjelman mukainen lisämeno.....	30
Valtionhallinnon tuottavuusohjelma.....	30
Harmaa talous.....	31
5. Vuoden 2024 vaihtoehtobudjetin lukujen yhteenveto (muutoksia suhteessa hallitukseen).....	32

Alkusanat

Se rakentava vaihtoehto

Hyvä lukija,

Olemmeko turvassa? Onko töitä ja tulenko toimeen? Miten lapset voivat? Miten iäkäs läheinen saa hoivan? Pääsenkö hoitoon ja miten lähiterveysaseman tai kotiseudun koulun käy?

Me Keskustassa tiedämme, että sinä ja useat muut suomalaiset kodeissa ja työpaikoilla kautta Suomen mietitte nyt vakavia asioita. Oikeita arjen asioita.

Moni on huolissaan siitä, miten Suomi selviytyy velasta ja muista yhteiskunnallisista ongelmista. Huonoja uutisia kuuluu miltei päivittäin. On oikein kysyä, onko tulevaisuudessa toivoa paremmasta?

Pienenä maana voimme rajallisesti, jos lainkaan, vaikuttaa siihen, mitä suurvallat ja muut maailman mahtavat tekevät tai ovat tekemättä. Omissa käsissämme kuitenkin on, että jokapäiväisen elämän ja isänmaan asioita laitetaan kuntoon.

Nyt on sen aika.

Näinä arvaamattomina ja vaarallisinakin aikoina sinä, jokainen suomalainen ja tämä maa ansaitsette parempaa kuin mihinkään johtamatonta vastakkainasettelua.

Sinulla on työntekosi, maksamiesi verojen, läheisistäsi huolehtimisen ja kaiken muun tämän maan rakentamisen vastapainoksi oikeus odottaa, että me päättäjät teemme sitä, mitä meidät on valittu tekemään.

Siksi me Keskustassa jätämme vastakkainasettelun suosiolla muille.

Meidän linjamme on myötäasettelu. Rakentaminen, ei repiminen. Keskitymme politiikkasamme arjen vaikeuksien ja Suomen ongelmien ratkaisemiseen. Uskomme yhteistyöhön, koska lopulta parannusta saadaan aikaan vain asioista neuvotellen ja sopien.

Emme arvostele hallitusta arvostelemisen tai vastusta sen politiikkaa vastustamisen vuoksi.

Voimme tukea hallituksen ajamia asioita, jos ne ovat mielestämme oikeita ja Suomelle hyväksi. Jossakin olemme samaa mieltä kuin muu oppositio. Mutta ennen kaikkea olemme ihan omalla linjallamme. Ja väärästä politiikasta pidämme ääntä niin, että se kuuluu kautta Suomen, ja esitämme omat ratkaisumme.

Tälle linjalle käsissäsi oleva vaihtoehtomme perustuu.

Lähtökohtamme on, että Suomen talous pitää laittaa kuntoon. Keskustalla ja hallituksella on siis sama päämäärä. Talouden pitkältä ajalta juontuvat ongelmat pitää ratkaista, jotta velka ei jää nykyisten lasten ja nuorten maksettavaksi tulevaisuudessa.

Vaihtoehdossamme tunnustamme, että lähivuosina joudutaan säästämään mittavasti ja monesta asiasta. Edessä on vääjäämättä myös aika, jolloin jokaisen meistä suomalaisista pitää ottaa vielä enemmän vastuuta itsestään ja läheisistään. Muuten mitkään rahat eivät riitä.

Meille on selvää, että haluamme pitää kiinni suomalaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta. Se on mahdollista vain, jos sitä myös uudistetaan.

Keskustan ja hallituksen politiikan välillä on kuitenkin isoja ja suorastaan perustavanlaatuisia eroja. Kyse on linja- ja arvovalinnoista.

Toisin kuin hallitus, me emme alentaisi parhaiten pärjävien veroja velaksi, leikkaisi perheiltä ja ajaisi alas terveys-, vanhus- ja muita lähipalveluja. Keskittämisperiaatteen sijaan kohtelisimme maamme alueita liikennehankkeiden toteuttamisesta alkaen tasapuolisesti. Suomalaisia ja Suomea ei saa jakaa kahtia.

Toisin kuin hallitus, rakentaisimme koko Suomeen edellytyksiä talouden kasvulle, investoinneille, työllistävälle yrityksille ja työpaikoille. Suomi ei leikkaus- ja keskittämisperiaatilla nouse. Tässä ja nyt kääntäisimme kaikki kivet talouden huonontuvan kehityksen oikaisemiseksi. Kannamme huolta siitä, miten heikkenevässä talouden suhdanteessa työpaikat turvataan ja yritykset pysyvät pystyssä.

Hallituspuolueet nousivat valtaan lupaamalla laittaa velanotolle stopin. Todellisuudessa Suomen velkaantuminen jatkuu hälyttävänä tulevat vuodet. Keskustan vaihtoehdossa velkaa otetaan hallitusta vähemmän.

Vaihtoehtomme osoittaa, että on mahdollista tehdä inhimillisempää sekä koko maan ja jokaisen suomalaisen kannalta tasa-arvoisempaa politiikkaa, joka samalla on taloudellisesti vastuullista.

Turvan, työn ja toivon politiikkaa, jolla laitamme ihmisten ja isänmaan asioita kuntoon, pidämme kaikki mukana ja Suomen koossa. Sellainen Suomi on myös iskun- ja kriisinkestävä, kun maailma on turvaton.

Vaihtoehtomme rakentamiseen ovat osallistuneet kaikki Keskustan kansanedustajat. Työtä on vetänyt puolueen varapuheenjohtaja, eduskunnan valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Markus Lohi. Tämä on yhdessä tekemämme vaihtoehto Suomen suunnaksi ja paremmaksi politiikaksi.

Toivottavasti voimme olla luottamuksesi arvoisia.

Antti Kurvinen

Keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja

Annika Saarikko

Keskustan puheenjohtaja

#uuttapolitiikkaa

Keskustan linja Suomelle

Eteenpäin, Suomi

Suomen talouden tilanne on vakava.

Maassa kasvavat nähtävissä olevassa tulevaisuudessa vain velka, työttömyys ja konkursien määrä. Velkaa otetaan lähivuosina lisää lähes 50 miljardia euroa. Julkisen talouden alijäämä on vuonna 2024 ylittämässä jopa EU:n kolmen prosentin raja-arvon.

Talous on ajautumassa taantumaan, mikä voi pahimmillaan tarkoittaa yritysten konkurssi-aaltoa ja kymmeniätuhansia työttömiä suomalaisia lisää. Rakentaminen on jo lamassa, mutta myös maamme teollisuus ja vienti ovat ongelmassa.

Huolestuttavaa on, että samalla vastakkainasettelu hallituksen ja ammattiyhdistysliikkeen välillä voimistuu. Työelämää pitää uudistaa, mutta kaikkein vähiten Suomi tässä tilanteessa tarvitsee repivää yhteenottoa työmarkkinoilla.

Talous- ja yhteiskuntapolitiikassa nyt tehtävillä ratkaisulla vaikutetaan isänmaan kehitykseen pitkälle eteenpäin. Eletään sarana-aikaa. Vaihtoehdot Suomen suunnaksi ovat harvinaisen selvät.

Vasemmisto kyllä puhuu Suomen talouden kuntoon laittamisesta, mutta tosiasiallisesti vastustaa – osin vastustamisen vuoksi – jokaista päätöstä velkaantumisen hillitsemiseksi. Velka- ja alijäämäpolitiikka jatkuisi, mutta Suomen tie nousisi ennen pitkää pystyyn. Hyvinvointiyhteiskunta murtuisi, kun velaksi ei vain voi loputtomiin elää.

Hallituksella – oikeistolla – on sama päämäärä kuin Keskustalla. Suomen talous pitää laittaa kuntoon.

Hallituksen politiikka kuitenkin jakaa suomalaisia kahtia – heihin, joilla menee entistä paremmin ja heihin, joilla menee entistä huonommin – sekä elämisen edellytysten puolesta rujosti keskitettyyn Suomeen. Eikä velanotto lopu.

Keskustan linja

- Turvaamme lähipalvelut
- Emme leikkaa perheiltä
- Pidämme huolta liikkumisen ja elämisen edellytyksistä
- koko Suomessa
- Rakennamme kasvua ja työtä
- Laitamme talouden kuntoon oikeudenmukaisesti
- Emme alenna veroja velaksi
- Otamme hallitusta vähemmän velkaa

Parhaiten pärjäävien veroja alennetaan velaksi samalla, kun perheiltä leikataan ja terveys-, vanhus- ja muita lähipalveluja ajetaan kautta Suomen alas. Koulutusta keskitehtään ja liikenne rahat laitetaan eteläiseen Suomeen muun maan jäädessä mopen osille.

Ei ole liioittelua sanoa, että Orpon-Purran linjalla Suomesta tulisi pelkistetty ”yövärtijavaltio”, jossa pätee vahvimman laki sen sijaan, että politiikalla tasattaisiin yhteiskunnallisia eroja. Valtio huolehtisi lähinnä turvallisuudesta ja muu jäisi markkinoiden tai ihmisten itsensä varaan.

Keskustan vaihtoehto lähtee siitä, että talous pitää laittaa kuntoon ja saada hyvinvointiyhteiskunta kestäväälle perustalle. Suomi kuitenkin pärjää vain kokonaisuutena. Siksi politiikan pitää olla sellaista, että jokainen suomalainen ja koko maa pysyvät mukana.

Keskusta tasapainottaisi taloutta alkaneella vaalikaudella 4,5–5,5 miljardilla eurolla.

”Keskusta ei leikkaisi perheiltä eikä suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluista.”

Säästöjen osuus olisi yhteensä 2,5–3 miljardia euroa, työllisyyden ja talouden kasvun vahvistamisen 1,5 miljardia euroa ja verotuksen osuus 0,5–1 miljardia euroa. Valtiovarainministeriön esittämästä 9 miljardin euron tasapainotuksen tarpeesta jäljelle jäävä 3,5–4,5 miljardia euroa katettaisiin vaalikaudella 2027–2031.

Kokonaisuudessaan Keskusta leikkaisi menoja hieman vähemmän kuin hallitus, jotta päätökset voidaan kohdistaa kohtuullisemmin ja oikeudenmukaisemmin, mutta vastaavasti käyttäisi maltillista verosopeutusta osana työkaluvalikoimaa.

Isoin ero Keskustan ja hallituksen välillä on, että Keskusta ei leikkaisi perheiltä eikä suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluista.

Neuvolat, perhekeskukset, terveysasemat, hoivakodit ja vuodeosastot ovat ihmisille tärkeitä arjen lähipalveluja. Niitä ollaan eri puolilla Suomea ajamassa alas hallituksen leikkauspolitiikan vuoksi ja siksi, että hyvinvointialueille on monesta syystä valmiiksi rahasta vajetta.

Lähipalvelujen alasajo tulee sekä inhimillisesti että pidemmän päälle taloudellisesti kalliiksi. Keskusta antaisi hyvinvointialueille lisää aikaa tasapainottaa taloutensa, jotta lähi- ja peruspalvelujen karsimiselta ja keskittämiseltä vältytään.

Talouden kasvu ja työpaikat ovat kestävin ratkaisu Suomen velka- ja alijäämäongelmiin. Keskusta pitää oikeana hallituksen linjaa lisätä voimavaroja tutkimus- ja kehittämistointaan viime vaalikauden parlamentaarisen sovun mukaisesti. Myönteiset vaikutukset talouteen kuitenkin tulevat vasta joskus tulevaisuudessa.

”Talouden kasvu ja työpaikat ovat kestävin ratkaisu Suomen velka- ja alijäämäongelmiin.”

Siksi Keskusta toteuttaisi tässä ja nyt esimerkiksi ammattidieselin, jolla helpotettaisiin raskaan liikenteen kuljetustannuksia ja tuettaisiin maamme vientiteollisuutta. Tämä edesauttaisi yritysten pärjäämistä eri puolilla Suomea.

Toteuttaisimme myös ihmisten työpaikkoja turvaavan rakennusalan suhdannepaketin, jolla saataisiin nopeasti liikkeelle tie-, homekoulu- ja muita korjaus- ja rakennushankkeita koko maassa, sekä toimenpidekokonaisuuden itäisen ja Pohjois-Suomen tukemiseksi itärajan sulkeutumisen vuoksi muuttuneessa tilanteessa. Rahat saataisiin luopumalla kalliin ja kannattamattoman Turun tunnin junan 460 miljoonan euron pääomittamisesta.

Keskusta myös uudistaisi työttömyysturvaa sekä lisäisi paikallista sopimista työpaikoilla. Uudistusten tulee kuitenkin olla reiluja myös työntekijöiden kannalta. Lisäksi Suomi tarvitsee nykyistä enemmän työperäistä maahanmuuttoa.

Toisin kuin hallitus, Keskusta myös käyttäisi maltillisesti verotusta talouden kuntoon laittamisessa. Esimerkiksi liikenteen verotusta tulee kehittää autoilijoiden kannalta nykyistä tasapuolisemmaksi. Myös tupakkaveron kaltaisia veroja voidaan korottaa ja toisaalta jättää tekemättä esimerkiksi olutveron alentaminen.

Keskusta ei alentaisi veroja velaksi. Se on edesvastuutonta politiikkaa, kun talouden alijäämä on ensi vuonna 11,5 miljardia euroa.

Tärkeintä kaikkina aikoina on huolenpito Suomen turvallisuudesta. Keskusta turvaisi Suomen puolustuksen voimavarat ja varmistaisi arjen turvallisuuden toteutumisen koko maassa. Osoittaisimme lisää rahaa rajaturvallisuuteen jo ensi vuonna.

Suomi tarvitsee nyt samaan aikaan talouden kuntoon laittamista, lähipalvelujen turvaamista, huolenpitoa perheen pienimmistä ikäihmisiin, koko maan elinvoimaisuuden vahvistamista ja luottamuksen rakentamista tulevaisuuteen. Politiikkaa, joka pitää Suomen koossa eikä jaa suomalaisia kahtia.

”Politiikkaa, joka pitää Suomen koossa eikä jaa suomalaisia kahtia. Se on Keskustan inhimillinen ja vastuullinen vaihtoehto.”

Se on Keskustan inhimillinen ja vastuullinen vaihtoehto. Vaihtoehto, joka jo ensi vuonna vähentää samalla velkaantumista noin 400 miljoonalla eurolla.

Keskustan kasvupaketti

Töitä koko maahan, tukea itäiseen ja Pohjois-Suomeen

Suomen talous luisuu taantumaan. Konkurssien määrä, lomautukset ja työttömyys kasvavat. Etenkin rakennusalan näkymät ovat synkät. Vaikein tilanne on itäisen ja Pohjois-Suomen maakunnissa, joiden elinolot ovat muuttuneet perustavanlaatuisesti rajan sotaa käyvään Venäjään mentyä kiinni.

Hallitus on tähän asti vain seurannut toimeettomana sivusta, kun talouden tilanne huononee. Itäistä- ja Pohjois-Suomea ei ole autettu mitenkään. Rahat ja muut hallituksen päätettävät voimavarat menevät eteläiseen ja läntiseen Suomeen.

Keskustan linja on, että talouden kehitystä pitää oikaista tässä ja nyt. Katsomme myös, että maamme alueita pitää kohdella tasapuolisesti. Yhteiskunnan pitää tulla itäistä ja

”Keskustan linja on, että talouden kehitystä pitää oikaista tässä ja nyt.”

Pohjois-Suomea vastaan paitsi tasa-arvosyistä myös siksi, että niiden – ja koko maan – elinvoimaisuus on etenkin nykyisissä oloissa tärkeä osa Suomen turvallisuutta.

Siksi Keskusta esittää 460 miljoonan euron suuruista kasvupakettia, jolla turvattaisiin etenkin rakennusalan työpaikkoja ja alan yritysten pystyessä pysymistä kautta maan sekä vahvistettaisiin itäisen ja Pohjois-Suomen tulevaisuuden näkymiä.

Rahat kasvupakettiin saataisiin ilman lisävelkaa, jos Turun ja Helsingin välisen tunnin junan pääomitukselta luovutaan.

Rakennusala Keskusta auttaisi yhteensä 300 miljoonalla eurolla. Hankkeet kohdistuisivat kaikkialle Suomeen. Rahaa osoitettaisiin teiden ja homekoulujen korjaamiseen, taloyhtiöiden perusparannuksiin ja remontteihin, laajakaistayhteyksien rakentamiseen, kotitalouksien öljylämmityksestä luopumiseen sekä äkillisen rakennemuutoksen tukeen niille paikkakunnille, joita rakennusalan vaikeudet kohtuuttomimmin koettelevat.

Keskusta helpottaisi itäisen Suomen tilannetta 130 miljoonalla eurolla ja osoittaisi 30 miljoonaa Pohjois-Suomeen. Toimenpidekokonaisuudella luotaisiin Venäjän sodankäynnin seurauksista kärsiville itärajan maakuntien kasvunäkymiä ja aloitettaisiin niin sanotun Pohjoisen ohjelman toteuttaminen.

Keskustan kasvupaketti

1. Rakennusalan tukeminen, 300 miljoonaa euroa

- Perusväylänpidon ja yksityisteiden lisärahoittaminen
- Homekoulujen ja muiden kosteusvaurioisten julkisten rakennusten korjaaminen
- Taloyhtiöiden remonttiavustukset
- Laajakaistayhteyksien rakentaminen
- Tuki öljylämmityksestä luopumiseen
- Tuki äkilliseen rakennemuutokseen

2. Itäisen Suomen kasvun ja kilpailukyvyn parantaminen, 130 miljoonaa euroa

3. Pohjoisen ohjelman toteutuksen aloittaminen, 30 miljoonaa euroa

Rahoitus saadaan perumalla Turun tunnin junan 460 miljoonan euron pääomitus

Osana talouden huononevaan tilanteeseen vastaamista Keskusta toteuttaisi myös ammattidieselin. Se helpottaisi pitkien etäisyyksien Suomessa etenkin kuljetusyrittäjien kustannuksia ja tukisi osaltaan maamme vientiteollisuuden pärjäämistä.

Keskusta esittää myös, että maatalouden kriisituesta aiemmin säästyneet varat ohjataan maatilatalouden kehittämisrahastoon.

Suomalainen maatalous on edelleen vakavissa ongelmissa. Pääomittamisen avulla aloitus- ja investointitukia voidaan kohdistaa joustavasti mahdollistamaan tilojen sukupolvenvaihdoksia ja investointeja myös tulevaisuudessa. Kyse on paitsi työpaikoista, myös huoltovarmuudesta. Suomella pitää olla ruokaa omasta takaa – kotimaasta.

”Kyse on paitsi työpaikoista, myös huoltovarmuudesta. Suomella pitää olla ruokaa omasta takaa – kotimaasta.”

Keskustan vaihtoehto vuoden 2024 budjetiksi

Tulot

Maltillista verosopeutusta tarvitaan osana talouden tasapainotusta

Keskusta käyttäisi maltillista verosopeutusta yhtenä työkaluna kroonisesti alijäämäisen julkisen talouden tasapainottamisessa.

Julkisessa keskustelussa on jäänyt vähäiselle huomiolle, että hallituksen kieltäytyminen veroilla sopeuttamisesta on johtamassa siihen, että Suomen kokonaisveroaste laskee merkittävästi vaalikauden aikana.

Veroaste oli 43 prosenttia vuonna 2022 ja valtiovarainministeriö arvioi sen laskevan noin 40 prosenttiin vuoteen 2027 mennessä. Veroasteen aleneminen johtuu mm. fossiilisten polttoaineiden verokertymän supistumisesta. Vuoden 2027 tasolla veroasteen lasku tarkoittaa jo noin 9 miljardia euroa pienempää verokertymää kuin mikä se laskennallisesti olisi vuoden 2022 veroasteella.

Suomen verotus on kuitenkin verrattain kireää ja sen vuoksi veroja ei voi määräänsä enempää korottaa hallituksen päätöksin ilman talouskasvun edellytysten menettämistä. Veropolitiikan on oltava vakaata ja ennakoitavaa.

Keskustan näkemys poikkeaa niin oppositiossa olevista punavihreistä puolueista, jotka näkevät ideologista verojenkorotusvaraa kaikkialla kuin myös hallituksesta, joka kategorisesti torjuu esitykset veroasteen päätösperäiselle korottamiselle.

Keskusta suhtautuu asiaan käytännönläheisemmin. Kukapa verojen maksamisesta erityisesti pitäisi, mutta toisaalta jollakin muun muassa terveyspalvelut, sosiaaliturva, koulutus, turvallisuus ja tiet on rahoitettava. Yksinomaan menoja säästämällä taloutta ei saada tasapainoon, eikä taloudenpitoa voida laskea myöskään lisävelkaantumisen varaan.

Keskustan näkemyksen mukaan kokonaisveroasteen lasku tuo pientä liikkumatilaa verosopeutuksen käyttämiseen. Vaalikauden aikana veroja voitaisiin korottaa 0,5–1 miljardilla eurolla.

Hallituksen linjaa alentaa veroja vuonna 2024 velaksi voi pitää fiskaalisesti ryhdittömänä ja vastuuttomana, kun valtiontalouden alijäämän arvioidaan olevan 11,5 miljardia euroa. Hallituksen arvovalinta jättää verosopeutus kokonaan käyttämättä tarkoittaa sitä, että sopeutuspainetta on rajua monissa sosiaaliturvaetuuksissa.

Kaiken lisäksi hallitus on samanaikaisesti leikkausten kanssa antamassa tuntuvan täsmäkohdennetun veronalennuksen suurituloisimmille huojentamalla solidaarisuusveroa. Tämä osoittaa, että hallituksella ei ole oikeudentuntoa toiminnassaan.

Keskustan veroesitysten kokonaisuus on vuonna 2024 noin 500 miljoonaa euroa julkista taloutta vahvistava suhteessa hallituksen esitykseen. Hallituksen esityksen myötä kokonaisveroaste suhteessa BKT:hen on laskemassa 40,8 prosenttiin vuonna 2024 vuodelle 2023 ennakoidusta 41,7 prosentista. Keskustan vaihtoehdossa veroaste laskisi ensi vuonna noin 41 prosenttiin.

Tuloverotukseen indeksitarkistus, mutta ei veronalennusta

Keskusta toteuttaisi verotuksen indeksitarkistukset hallituksen esittämällä tavalla, jotta työn verotus ei nykyisestään kiristy. Valtiontalouden mittava alijäämä ei kuitenkaan mahdollista tuloverotuksen keventämistä hallituksen esittämällä tavalla. Näin veroja kertyisi julkiseen talouteen 103 miljoonaa enemmän kuin hallituksen esityksessä.

Suurituloisten veroalea ei toteutettaisi

Keskusta jatkaisi solidaarisuusveroa nykytasoisella tulorajalla huomioiden verotaulukkoon tehtävä pieni indeksitarkistus. Hyväosaisille kohdistettu täsmäveroale repii yhteiskuntaa tilanteessa, jossa moniin menoihin tehdään kovia säästöjä ja osoittaa hallitukselta vakavaa oikeudentajun puutetta.

Kahden prosentin lisäveroa perittäisiin ensi vuonna 88 200 euron rajan ylittävistä tuloista. Verotuotto kasvaisi 80 miljoonalla eurolla.

Työmatkakulujen kasvattaminen virheliike hallitukselta

Keskusta ei hyväksy hallituksen päätöstä korottaa asunnon ja työpaikan välisiä matkakuluja heikentämällä niiden verovähennysoikeutta. Hallitus kiristää työmatkojen verotusta tilanteessa, jossa bensan ja dieselin hintataso on yhä korkealla sekä elämisen kustannukset ovat kauttaaltaan kallistuneet. Tämä heikentää työntekemisen kannusteita ja ajaa varsinkin pienituloisia entistä tiukemmalle taloudellisesti.

Keskusta säilyttäisi työmatkojen omavastuun ennallaan nykyisessä 750 eurossa hallituksen esittämän 900 euron sijaan. Tämä keventäisi työmatkojen verotusta 40 miljoonalla eurolla hallituksen esitykseen verrattuna. Lisäksi myös vähennysoikeuden enimmäismäärä on perusteltua säilyttää vuosina 2022 ja 2023 käytössä olleessa 8400 eurossa sen sijaan, että enimmäismäärän annettaisiin alentua 7000 euroon. Tämä tarkkavaikutteisesti kohdentuva toimenpide on auttanut sellaisia työssäkäyviä, joilla on erityisen pitkä kodin ja työpaikan välinen matka, ja jotka ovat näin eniten kärsineet polttoaineiden korkeasta hinnasta. Enimmäismäärän säilyttäminen 8400 eurossa keventäisi pitkää työmatkaa tekevien verotusta 27 miljoonaa euroa hallituksen esityksen verrattuna.

Sinkuille ja yksinhuoltajille korotus kotitalousvähennyksen enimmäismäärään

Keskustan ei pidä perusteltuna sitä, että yksinhuoltajat ja yksinasuvat ovat kahden tai useamman aikuisen kotitalouksiin verrattuna heikommassa asemassa. Sinkkutaloudessa asuvalla kotitalousvähennyksen enimmäismäärä voi tulla vastaan esimerkiksi isompaa keittiö- tai kylpyhuoneremonttia tehtäessä, kun sen sijaan kahden veronmaksajan taloudessa

vähennysoikeuden katto tulee vastaa vasta suuremmalla euromäärällä. Keskusta esittää, että yksinasuvien ja yksinhuoltajien kotitalousvähennyksen enimmäismäärä olisi kaksinkertainen ja varaa tähän 12 miljoonaa euroa vaihtoehdossaan.

Ammattidiesel käyttöön ja ulkomaiselle liikenteelle maksu teiden käytöstä

Keskusta esittää teollisuuden kustannuskilpailukyvyn parantamiseksi ja elinkeinoelämän kuljetuskustannusten helpottamiseksi ammattidieselin käyttöönottoa. Keskustan lakialoite perustuu valtiovarainministeriön viime vaalikauden lopulla tekemään valmisteluun, jossa palautuksen suuruus raskaalle liikenteelle olisi 9,5 senttiä litraa kohden. Palautusjärjestelmä vähentäisi verotuottoa 151 miljoonaa euroa. Ammattidieselin käyttöönoton myötä Suomessa tulisi ottaa käyttöä vinjettimaksu, jotta myös ulkomaiset rekat osallistuisivat tiestön käyttämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Vinjettijärjestelmällä voitaisiin kerätä esimerkiksi noin 15 miljoonaa euroa verotuottoa.

Tiestö kuntoon oikeudenmukaisella liikenteen verotuksella

Keskusta haluaa kehittää liikenteen verotusta oikeudenmukaisemmaksi siten, että autoilu on suhteellisesti edullisempaa siellä, missä ei ole toimivaa joukkoliikennettä, henkilöauton käyttö on välttämätöntä ja etäisyydet pitkiä.

Polttoaineverotuksen pienen alennuksen Keskusta toteuttaisi hallituksen linjan mukaisesti, mutta ei pidä tarkoituksenmukaisena ajoneuvoveron alentamista, koska tämän vaikutus on vähäinen kotitalouksille, mutta vaikutus julkiseen talouteen kuitenkin merkittävä. Ajoneuvoveron pitäminen nykyisellään vahvistaisi verotusta 50 miljoonaa euroa veronalennukseen verrattuna.

Autokannan nopean sähköistymisen johdosta harkitsisimme kilometriveroa täyssähköautoille, joka ei perustu paikannukseen. Myös täyssähköautojen omistajat ja käyttäjät on saatava mukaan tieinfran ja yhteiskunnan muiden tarpeiden rahoitukseen. Vero olisi suuruudeltaan 0,04 euroa kilometriä kohden. 100 kilometriä kohden maksu tuleva 4 euron maksu vastaisi suunnilleen kahden bensa- tai diesellitran tankkauksesta aiheutuvaa kustannusta. Maksu olisi arvioperusteinen eikä perustuisi paikannukseen ja sitä voisi tarvittaessa oikaista vastaamaan toteutuneita kilometrejä. Keskustan käyttämänä arviona on, että vuonna 2024 on 100 000 täyssähköautoa ja yhdellä autolla ajetaan keskimäärin 23 000 kilometriä.

Tulevaisuudessa tämän veron tuotto kasvaisi nopeasti sähköautojen yleistyessä, kun samanaikaisesti muusta liikenteestä kertyy yhä vähemmän verotuottoja jatkossa. Täyssähköautojen kilometrivero olisi ensiaskel kohti yleisempää kilometriveroa, jossa tankilla tapahtuvaa bensa- ja dieselin verotusta korvattaisiin käyttöön perustuvalla kilometriverolla. Kilometrivero tulee toteuttaa oikeudenmukaisella ja tietosuoja kunnioittavalla tavalla. Yleisempään kilometriveroon siirtymisen myötä verotus voisi vaihdella tietyyppien mukaan siten, että vero olisi korkeampi moottoriteillä kuin pienillä paikallisteillä. Vero voisi vaihdella ajoneuvotyypeittäin.

Hallituksen tulisi käynnistää liikenteen verotuksen laajempi uudistaminen siten, että kilometriverotus on käyttöönotettavissa vaalikaudella 2027–2031.

Tupakkaveron korotus

Keskusta esittää tupakkaveroa korotettavaksi 200 miljoonalla eurolla jo vuonna 2024. Keskustan esitys tukisi tupakkalain tavoitteen toteutumista. Tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen.

Keskustan esitystä voi pitää realistisena kompromissitasona Kokoomuksen aiemmin oppositiossa esittämän 400 miljoonan euron ja hallituksen nollalinjan välillä vuodelle 2024. Myöhemmin vaalikauden aikana hallituksen on tarkoitus korottaa tupakkaveroa 100 miljoonalla eurolla.

Olutveroon ei alennusta ja virvoitusjuomaveroon maltillinen veronkorotus

Keskusta ei toteuttaisi hallituksen esittämää olutveron alentamista 25 miljoonalla eurolla ja toteuttaisi hallitusohjelmaan sisältyvän virvoitusjuomaveron korottamisen 30 miljoonalla eurolla jo vuonna 2024 alusta. Tämä lisäisi verotuloja 55 miljoonalla eurolla.

Terveysveron käyttöönotto

Keskusta on pettynyt siihen, että Kokoomuksen ennen eduskuntavaaleja lupaama terveysvero osoittautui juhlapuheeksi, jota ei ollut edes tarkoitus toteuttaa. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa terveysperusteisella verolla tavoiteltiin 300 miljoonan euron verokertymän kasvua.

Ennen vaaleja Kokoomus kertoi, että Tullinimikkeiden perusteella vero voidaan kohdentaa tehokkaasti tuotteisiin, jotka sisältävät merkittävän määrän epäterveellisiksi määriteltäviä ainesosia. Vero voitaisiin porrastaa virvoitusjuomaveron tavoin, jolloin vero sisältäisi myös selkeän insentiivin kehittää tuotteita terveellisempään suuntaan.

Verokertymänä 300 miljoonaa euroa on epärealistinen, mutta vero on silti syytä valmistella viipymättä käyttöönotettavaksi. Keskusta esittää terveysveron verotuotoksi 100 miljoonaa euroa.

Varainsiirtoverotukseen tuottoneutraali uudistus

Keskusta ei hyväksy hallituksen esitystä ensiasunnon ostajien verovapauden poistamiseksi. Nuorilla on jatkossakin oltava oikeus haaveilla ja tavoitella omistusasunnon ostamista. Tällä tavoin edistetään kotitalouksien pitkäjänteistä vaurastumista.

Hallituksen esittämä varainsiirtoveron alentaminen hyödyttää eniten runsaasti asuntokaupaa käyviä asuntosijoittajia. Samanaikaisesti puolet varainsiirtoveron noin 140 miljoonan euron kevennyksestä aiotaan rahoittaa keräämällä veroja tuntuvasti lisää ensiasuntoaan ostavilta nuorilta. Loppuosa pysyvästä veronalennuksesta kuitataan lisävelalla, vaikka hallitusohjelmassa hallitus aikoi selvittää julkisen talouden kannalta neutraalia tapaa.

Keskustan mielestä varainsiirtoveroa tulee uudistaa siten, että asunto-osakeyhtiöiden ja kiinteistöyhtiöiden sekä kiinteistöjen varainsiirtoveroprosentit yhdistettäisiin kustannusneutraalilla tavalla, jolloin asuntokauppoja verotettaisiin jatkossa ostettavasta asunnosta riippumatta samalla veroprosentilla. Tuottoneutraali veroprosentti olisi 2,74 prosenttia. Ensiasuntojen verotuksen Keskusta säilyttäisi ennallaan. Keskustan esityksellä kerättäisiin verotuloja 70 miljoonaa euroa enemmän kuin hallituksen esityksessä.

Maatalouden tuotantorakennusten veron poistaminen

Maatalous on kärsinyt heikosta kannattavuudesta jo pitkään. Koronapandemia ja Venäjän hyökkäyssota ovat entisestään heikentäneet maatalouden kannattavuutta, kun tuotanto-panosten hinnat ovat nousseet. Hinnat näyttävät jääneen pysyvästi korkeammalle tasolle. Lisäksi korkojen nousu vaikuttaa tilojen taloutta heikentävästi. Erityisesti ongelmissa ovat investoineet tilat, jotka muodostavat suomalaisen maatalouden ja sitä kautta koko ruokaketjun selkärangan. Kyse on myös mitä suurimmassa määrin koko Suomen huoltovarmuudesta.

Maatalouden kannattavuuskriisiä helpotettiin valtion toimesta vuonna 2022 määräaikaissella tuotantorakennusten kiinteistöverotuella, mikä osaltaan kertoo kyseisen veron olevan tilojen taloutta rasittava kuluerä. Kiinteistövero on mittava rasite etenkin viime vuosina tuotantorakennuksiin investoineille maatalousyrittäjille.

Keskusta poistaisi maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron. Verokertymä vähentyisi 15 miljoonaa euroa.

Turpeen energiaveron laskeminen nolnaan

Täysin kotimaisena energianlähteenä polttoturpeella on käyttömääräänsä suurempi merkitys energiahuoltovarmuuden turvaamisessa. Turpeen merkitys osana huoltovarmuutta on vahvistunut entisestään Venäjän aloittaman hyökkäyssodan jälkeen. Huomionarvoista on, että polttoturpeen tuotannosta ovat riippuvaisia myös muut turvejakeet, etenkin huoltovarmuuden kannalta tärkeät kasvu- ja kuiviketurve. Turpeen energiakäytöllä on merkitystä myös sille, ettei teollisuuden tarvitsemaa kuitu- ja tukkipuuta päätyisi poltettavaksi.

Polttoturpeen toimitus- ja huoltovarmuus voidaan turvata käytännössä ainoastaan siten, että se on normaalioloissa kilpailukykyinen energiantuotannon polttoaineena. Samalla turvataan kasvu- ja kuiviketurpeen saatavuus.

Keskusta katsoo, että huoltovarmuuden varmistamisen kannalta on perusteltua poistaa turpeelta energiaveron. Verokertymän väheneminen olisi 16 miljoonaa euroa.

Menot

Koulutus ja osaaminen

Aikuiskoulutustukea jatkettava, mutta uudistettuna

Hallitus on lyhytnäköisesti poistamassa aikuiskoulutustuen 1.8.2024 lähtien. Noin kolmannes aikuiskoulutustuen käyttäjistä on saanut tukea sosiaali tai terveydenhuollon koulutukseen. Tuen avulla moni lähihoitaja on voinut opiskella sairaanhoitajaksi ja sairaanhoitaja, terveydenhoitaja tai kättilö suorittaa ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tai terveystieteiden maisterin tutkinnon, jonka jälkeen he ovat voineet toimia terveydenhuollon kehittämis-, asiantuntija- ja johtamistehtävissä. Opetustoimen puolella aikuiskoulutustuki on mahdollistanut esimerkiksi opiskelun erityisopettajaksi tai ammatilliseksi erityisopettajaksi henkilölle, jolla on taustalla opettajan tutkinto.

Myös Keskusta näkee perusteet rajata ja kohdentaa aikuiskoulutustukea uudestaan. Tuen lakkautuksen sijaan tuen saamisen ehtoja tulee määritellä uudelleen esimerkiksi asettamalla tuensaajille yläikäraja ja säästämällä keskimääräisistä tukitasoista. Keskustan tavoitteena on, että aikuiskoulutuksen tukitarve puolittuisi, mutta tukea ei kokonaan lakkautettaisi.

Keskusta ottaa yksityiskohtaisemmin kantaa aikuiskoulutustuen uuteen malliin sitten, kun hallituksen esitys aikuiskoulutustuen lakkauttamiseksi tulee eduskunnan käsiteltäväksi.

Keskusta vähentää säästötasoa aikuiskoulutustuesta 22,5 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja 87,5 miljoonaa euroa vuoteen 2027 mennessä hallitusohjelmaan verrattuna.

Kansanopistoilta ja kansalaisopistoilta Keskusta ei leikkaisi

Keskusta perui hallitusohjelman mukaiset leikkaukset vapaaseen sivistystyöhön. Hallitus on lyhytnäköisesti leikkaamassa ammattikorkeakouluilta, kesäyliopistoilta, kansanopistoilta ja muilta vapaan sivistystyön oppilaitoksilta.

Työelämän muuttuessa on välttämätöntä tarjota ihmisille mahdollisuus kouluttautua uuteen työhön tai päivittää osaamistaan. Kansanopistojen ja kesäyliopistojen tarjonta on mahdollistanut monelle alan vaihdon sekä työssä tarvittavan osaamisen päivittämisen ja vahvistamisen. Opiskelusta on aina hyötyä, kohdistuupa se oman osaamisen kehittämiseen tai itsensä sivistämiseen.

Vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat monilla paikkakunnilla ainoita paikkoja, joissa on saavutettavissa kohtuullisen etäisyyden päässä laadukasta opintotarjontaa. Leikkaukset iskevät ikävällä tavalla pienten kuntien pieniin oppilaitoksiin ja vähentävät asukkaiden mahdollisuuksia opiskella uutta.

Keskusta osittaa vapaaseen sivistystyöhön 25 miljoonaa euron lisäyksen hallitukseen verrattuna.

Alueellinen opintolainahyvitys vahvistamaan työvoiman saatavuutta ja elinvoimaisuutta

Esitämme alueellisen opintolainahyvityksen kokeilun toteuttamista vuosina 2024–2027. Kokeilun tarkoituksena on saada tietoa alueellisen opintolainahyvityksen vaikutuksista esityksen mukaisen kokeilualueen työvoiman saatavuuteen ja elinvoimaisuuteen. Kokeilu toteutettaisiin Pohjois- ja Itä-Suomessa kokeilualueella, joka kattaa 25 kuntaa.

Esitämme, että kokeiluryhmään valituille korkeakoulututkinnon suorittaneille henkilöille, jotka asuvat kokeilualueella, myönnettäisiin säädettyjen edellytysten täyttyessä hakemuksesta alueellinen opintolainahyvitys. Alueellista opintolainahyvitystä voitaisiin myöntää enintään kolme erää, ja se olisi määrältään yhteensä enintään 8 800 euroa, mutta kuitenkin yhteensä enintään 60 prosenttia opintolainansaajan alueelliseen opintolainahyvitykseen oikeuttavan tutkinnon suorittamislukukauden viimeisen päivän lainamäärästä. Alueellinen opintolainahyvitys olisi saajalleen verovapaata tuloa.

Tuemme myös opintorahan maltillisella korotuksella opiskelijoiden opintojen aikaista pärjäämistä. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus keskittyä opiskeluun ja valmistua tavoiteajassa.

Keskusta osoittaa vaihtoehdossaan 6 miljoonaa euroa kokeilulle vuonna 2024.

Pienten koulujen tueksi lähikoululisä

Keskustan tavoitteena on, että koulutuksen saavutettavuutta parannetaan ja lähikoulu on aidosti totta jokaisella lapsella. Olemme huolissaan erityisesti pienempien koululaisten pidentyneistä koulumatkoista. Päivittäisiin koulumatkoihin käytettävä aika ei saa nousta kohtuuttomaksi ja kuormittaa lasta.

Esitämme lähikoululisän käyttöönottoa osaksi perusopetuksen rahoitusta. Lähikoululisä vahvistaisi pienempien koulujen toimintaedellytyksiä. Tavoitteena on, että perusopetus kyetään järjestämään kaikille lapsille yhdenvertaisena lähipalveluna ympäri Suomen. Pienessä kouluyksikössä pystytään rakentamaan yhteisöllisyyttä, pitämään ryhmäkoot pienempinä ja ottamaan jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet huomioon.

Keskusta osoittaa pienten koulujen lähikoululisälle 3 miljoonaa euroa.

Keskusta pitää arjen palvelut tavallisen ihmisen ulottuvilla ja kehittää niitä. Toisin kuin hallitus, emme keskitä lähipalveluja.

- Annamme vasta perustetuille hyvinvointialueille työrauhan ja perumme hallituksen lähipalveluihin suunnittelemat leikkaukset (106 miljoonaa euroa vuonna 2024)
- Perumme kansalaisopistoja uhkaavat leikkaukset vapaaseen sivistystyöhön (25 miljoonaa euroa)
- Tuemme lähikouluja 3 miljoonalla eurolla

Keskusta ei leikkaisi etsivästä nuorisotyöstä ja työpajatoiminnasta

Hallitusohjelmassa on kirjausten tasolla panostettu nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn. Tämä tavoite ei toteudu, kun haavoittuvimmassa asemassa olevien nuorten palveluista leikataan. Leikkaukset vaarantavat laadukkaiden palveluiden järjestämisen ja tulevat jättämään tuhansia nuoria palveluiden ulkopuolelle.

Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta on ollut jo pitkään vaikuttavaa erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien tai jo syrjäytyneiden nuorten kohdalla. Hallituksen leikkaukset iskevät kipeästi hyvin toimivaan malliin ja käytäntöihin ja tulevat johtamaan nuorten ulkopuolisuuden ja yksinäisyyden lisääntymiseen, työllisyyden heikentymiseen, mielenterveysongelmien lisääntymiseen ja syrjäytymisen kasvuun.

Nuorten siirtyminen muiden palveluiden piiriin aiheuttaa lisäkuluja työllisyydenhoitoon sekä sosiaali- ja terveystalouteen, joka lisää merkittävästi yhteiskunnan kustannuksia. Pahimmillaan nuori putoaa kokonaan avun ulkopuolelle ja sen hinta olisi niin inhimillisesti kuin taloudellisesti liian kova.

Keskusta osoittaa etsivään nuorisotyöhön ja työpajatoimintaan 4,5 miljoonan euron lisärahoituksen hallitukseen verrattuna.

Sosiaali- ja terveystaloudet

Pelastetaan lähipalvelut, hyvinvointialueille työrauha

Keskusta ei hyväksy hallituksen esittämiä säästöjä hyvinvointialueille ja kansalaisten lähi- ja peruspalveluiden alasajoa, johon hallituksen politiikka on hyvinvointialueille johtamassa. Hyvinvointialueet tarvitsevat alkuvuosina lisää aikaa alijäämiensä kattamiseen sekä näkyvyyden siihen, ettei rahoitusta tulla hallituksen toimesta leikkaamaan.

Keskustan peruserätyytenä on, että tarkoituksenmukaiseksi arvioituja hyvinvointialueiden kustannuspainetta hillitseviä lakimuutoksia voidaan toteuttaa, mutta hyvinvointialueiden annettaisiin pitää näihin tehtäviin ja velvoitteisiin varattu rahoitus, eikä sitä imuroitaisi valtiolle.

Vuonna 2024 tällaisia muutoksia ovat:

- Ikääntyneiden ympärivuorokautinen hoiva; 0,7 mitoituksen lykkääminen. (89 miljoonaa euroa)
- Lastensuojelun jälkihuollon ikärajan laskeminen 25 vuodesta 23 vuoteen (12 miljoonaa euroa)
- Henkilöstöpulan johdosta pidetään voimassa 1.9.2023 voimaan tuleva 14 vuorokauden hoitotakuu. Suun terveydenhuollon hoitotakuuseen ei tehdä muutoksia (1.9.2023 alkaen hoitotakuu on 4 kk ja 1.11.2024 alkaen 3 kk). (5 miljoonaa euroa)

Näiden muutosten myötä Keskusta esittää hyvinvointialueiden rahoitusta lisättäväksi 106 miljoonaa euroa vuonna 2024 hallituksen esitykseen verrattuna.

Keskusta ottaa muihin hyvinvointialueiden rahoitukseen vaikuttavien lainsäädäntömuutosten tarkoituksenmukaisuuteen kantaa siinä vaiheessa, kun hallitus tuo niitä koskevia esityksiä eduskunnan käsiteltäväksi.

Lisärahoitusta hedelmöityshoitoihin ja keskenmenojen hoitoihin

Syntyvyys on Suomessa historiallisen matalalla tasolla. Monella pariskunnalla ja yksinelävällä on toive lapsesta, mutta eri syistä lapsen saanti on vaikeaa. Hedelmöityshoitoihin pääsyn kriteerit ovat melko tiukat ja hoitoa tarvitsevien ja toivovien määrät ovat kasvaneet. Hoidot ovat omalla rahalla yksityisillä klinikoilla toteutettuna kalliita. Keskusta haluaa edistää ihmisten mahdollisuutta toteuttaa toivomansa lapsiluku sekä myönteisellä lapsi- ja perhepolitiikalla, että lisäämällä hedelmöityshoitojen rahoitusta.

Osa toivotuista ja odotetuista raskauksista päättyy myös keskenmenoon. Keskenmenon kokeneet kokevat jääneensä vaille riittävää hoitoa ja psyykkistä tukea. Moni kokee jääneensä jopa kokonaan vaille hoitoa ja olleensa kokemuksensa kanssa aivan yksin. Keskenmenojen hyvä hoito on välttämätöntä keskenmenon kokeneen ja hänen puolisonsa toipumisen kannalta. Huono hoito voi johtaa jopa lapsitoiveesta luopumiseen.

Keskenmenojen hoidon parantamiseksi on aloitettu Käypä hoito -suosituksen valmistelu. Esitämme lisärahoitusta keskenmenoja hoitavien terveydenhuollon ammattilaisten lisäkoulutukseen ja keskenmenon kokeneiden tarvitseman psyykkisen tuen varmistamiseen ja parantamiseen.

Keskusta osoittaa hedelmöityshoitoihin ja keskenmenojen hoitoihin 5 milj. euroa lisäystä.

Lääkekaton pitäminen ennallaan

Lääkekustannusten vuosiomavastuu, eli lääkekatto, on nousemassa ensi vuonna 592,16 eurosta lähes 35 eurolla 626,94 euroon. Emme hyväksy korotusta lääkekattoon vaan esitämme, että se säilytetään tämän vuoden tasolla.

Useimmat korkeita lääkekustannuksia maksavat ja lääkekaton saavuttavat henkilöt joutuvat käyttämään runsaasti myös erilaisia terveystalvveluja. Siten hallituksen päätös korottaa terveydenhuollon asiakasmaksuja osuu samoihin ihmisiin. Moni pienituloinen pitkäaikaissairas ihminen on joutunut tinkimään jo nyt kustannusten noustessa lääkkeiden ostamisesta. Osa paljon lääkkeitä käyttävistä voi joutua valitsemaan lääkkeiden ostamisen ja muiden välttämättömien hankintojen tai laskujen maksun välillä lääkekaton noustessa.

Vuosiomavastuun säilyttäminen nykytasolla tarkoittaa 9 miljoonan euron lisäystä lääkekustannusten korvaamiseen.

Sosiaaliturva ja etuudet

Esitämme asumistukileikkauksiin lievennyksiä

Keskusta jakaa hallituksen tavoin näkemyksen siitä, että asumistuesta tulee etsiä säästöjä osana julkisen talouden vahvistamista. Keskusta hyväksyy hallituksen esittämistä muutoksista korvausprosentin laskeminen (tuki pienentyy useimmissa tapauksissa 12,5 prosenttia), perusomavastuun korottaminen, 300 euron ansiotulovähennyksen poiston asumistuesta sekä Helsingin siirtämisen Espoon, Vantaan ja Kauniaisen kanssa samalle tukitasolle.

Hallitus esittää, että yleinen asumistuki poistettaisiin 1.9.2024 lähtien kokonaan kaikilta omistusasunnossa asuvilta kotitalouksilta. Tämä leikkaus kohdistuu myös merkittävästi lapsiperheisiin ja lisää lapsiperheköyhyyttä. Hallitus ei näytä tunnistavan, että kaikki omistusasunnoissa asuvat eivät ole hyvätuloisia. Osalla heistä oma koti on ainut varallisuuden muoto.

Suomessa on tällä hetkellä alueita, joilla on tarjolla hyvin vähän vuokra-asuntoja. Omistusasunnon myyminen on ollut samoilla alueilla jo pidempään hidasta, mutta erityisesti tämänhetkisessä asuntomarkkinatilanteessa se voi olla lähes mahdotonta. Osa omistusasujista joutuu myymään pakkoraassa kotinsa tappiolla ja muuttamaan vuokralle, jolloin heidän saamansa asumistuki voi jopa kasvaa nykyisestä.

Erityisen vaikeassa tilanteessa tulevat olemaan ne omistusasunnossa asuvat, tällä hetkellä asumistukea saavat pienituloiset perheet, joiden asumisen tarpeet poikkeavat tavanomaisesta joko suuren perheeseen tai esimerkiksi jonkun perheenjäsenen vamman tai sairauden vuoksi, jota varten nykyiseen kotiin on tehty merkittävästi kotona asumisen mahdollistavia muutostöitä. Heidän voi olla hyvin vaikea löytää perheen tarpeisiin sopivaa vuokra-asuntoa.

Hallitus tiukentaa myös toimeentulotuen saamisen ehtoja asumisen kustannusten osalta. Koska kohtuuhintaisten asuntojen määrä ei ole kaikilla alueilla Suomessa lainkaan riittävää niiden kysyntään nähden, kaikille ei riitä edullisia asuntoja. Tuenhakijan voi olla erittäin vai-

Keskusta ei leikkaa lapsiperheiltä.

Suomessa on jo nyt aivan liian vähän lapsia.

- Perumme hallituksen suunnittelemaat lapsiperheiden työttömyysturvan leikkaukset (työttömyysturvan lapsikorotus 60 milj. euroa). Uudistaisimme työttömyysturvan omalla, reilummalla mallilla ja kohdistaisimme vastaavan leikkauksen tasaisesti kaikille työttömille.
- Säilytämme ensiasunnon ostajien verovapauden ja uudistamme varainsiirtoveron oman kustannusneutraalin mallimme mukaiseksi. Lisää verotuottoa 70 milj. euroa, kun emme hyväksy hallituksen päätöstä keventää varainsiirtoveroa velaksi.
- Perumme leikkaukset etsivään nuorisotyöhön ja työpajatoimintaan (4,5 milj. euroa).
- Panostamme hedelmöityshoitoihin ja keskenmenojen hoitoihin (5 milj. euroa). Jokaisen perheen toive lapsien määrästä pitää toteuttaa.

kea löytää toimeentulolaissa tarkoitetun asumisnormin mukainen edullisempi asunto. Toimeentulotuki kuitenkin leikkaantuisi, jos hakija ei muuta edullisempaan asuntoon. Samaan aikaan toteutettavat leikkaukset asumistukeen ja toimeentulotukeen voivat johdattaa yksittäisen henkilön kannalta kohtuuttomiin tilanteisiin.

Hallituksesta poiketen Keskusta ei kuitenkaan hyväksy lapsiperheille kohdistettuja leikkauksia eikä asumistuen lakkauttamista omistusasujilta. Keskusta vähentäisi asumistukien leikkausta näillä kahdella toimenpiteellä noin 90 miljoonaa euroa vuonna 2024, josta 25 miljoonaa euroa kohdistuu omistusasuntojen asumistuen säilyttämiseen ja 60 miljoonaa euroa lapsiperheiden asumistukeen.

Asumistukisäästöjen ja opintotuen indeksijäädätyksen kompensationsa Keskusta tekisi 20 miljoonan euron korotuksen opintotukeen.

Työttömyysturvaa uudistettava, mutta ei lapsiperheiden kustannuksella

Keskusta kannattaa työttömyysturvan uudistamista. Työttömyysturvan muuttaminen vahvemmin työhön kannustavaksi säästää paitsi välittömästi työttömyysturvamenoja niin vahvistaa julkista taloutta myös välillisten työllisyysvaikutusten kautta.

Keskusta hyväksyy työttömyysturvan uudistamista koskevat esitykset muutoin, mutta työttömyysturvan lapsivähennyksen Keskusta haluaa säilyttää ja toteuttaisi sen sijaan tasoleikkauksen ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan. Samoin Keskusta säilyttäisi myös työttömyysturvan suojaosan.

Keskusta tukee useita hallitusohjelman mukaisia muutoksia työttömyysturvaan:

- Vuorotteluvapaajärjestelmän lakkauttaminen
- Työmarkkinatuen kielilisä
- Työssäoloehdon euroistaminen
- Lomakorvausten jaksotusten palautus
- Omavastuupäivät viidestä seitsemään
- Työssäoloehdon kertymisen lakkauttaminen palkkatuetussa työssä
- Työttömyysturvan ikäsidonnaisista poikkeussäännöistä luopuminen

Keskusta ei hyväksy seuraavia muutoksia:

- Työttömyysturvan lapsikorotusten lakkauttaminen (60 me)
- Työttömyysturvan suojaosien poistaminen (42 me)

Keskusta esittää näille kahdelle toimenpiteelle vaihtoehdoksi ansiosidonnaisen -9,7 % tasoleikkauksen sekä ansiosidonnaisen työttömyysturvan laskentakaavan muutosta siten, että ansiosidonnaisen taso leikkaantuisi nykyistä nopeammin työttömyyttä edeltävien tulojen kasvaessa. Nykyisellään ansiopäiväraha muodostuu peruspäivärahasta sekä palkkatuloihin perustuvasta ansio-osasta. Ansio-osa on 45 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta, mutta 3 534,95 € kuukaudessa ylittävän tulon osalta ansio-osa on

20 prosenttia. Keskusta muuttaisi kaavaa siten, että yli 3000 euroa kuukaudessa ylittävän tulon osalta ansio-osa on 15 prosenttia.

Työttömyysturvan lapsikorotuksia ei saa leikata

Pidämme todella huolestuttavana hallituksen aikeita kohdistaa merkittävästi säästöjä erityisesti lapsiin ja perheisiin. Syntyvyys on Suomessa historiallisen matalalla tasolla ja hallituksen pitäisi päinvastoin luoda perheille toivoa ja uskoa tulevaisuuteen sekä turvata jo syntyneiden lasten hyvän elämän edellytyksiä.

Hallituksen aikomus poistaa työttömyysturvasta lapsikorotukset koskee merkittävää osaa työttömiä. Viime vuonna kolmasosa työttömyysturvan saajista sai myös lapsikorotusta. Lapsikorotusten poisto kohdistuu erityisesti jo valmiiksi pienituloisiin lapsiperheisiin ja se lisää merkittävästi lapsiperheiden pienituloisuutta.

Lapsikorotusten poistaminen nostaa myös merkittävästi perustoimeentulotuen tarvetta ja siten kuntien menoja. Toimeentulokiriippuvuus heikentää työnteon kannusteita. Työttömyysturvan lapsikorotusten on aiemmin arvioitu olevan kustannustehokas tapa vähentää lapsiköyhyyttä ja siksi esitämme, että ne säilytetään nykyisellään.

Hallituksen esittämä leikkaus on erittäin haitallinen ja vaikuttaa merkittävästi lasten ja nuorten tulevaisuuteen sekä lisää korvaavien palveluiden tarvetta.

Työttömyysturvan suojaosa tulee säilyttää

Hallitus on poistamassa työttömyysturvasta 300 euron suojaosan, joka on parantanut työnteon kannusteita suojaosan alittavilla tuloilla. Koronaepidemian aikana suojaosaa päinvastoin korotettiin 500 euroon.

Viime vuonna lähes 40 % työttömyysetuuden saajista sai työttömyyspäivärahaa osa-aikaisen työskentelyn ohella. Hallituksen tavoite kokopäivätyöhön kannustamisesta on siinänsä kannatettava, mutta suojaosan poistaminen voi heikentää merkittävästi osa-aikaisen työn vastaanottamisen kannusteita.

Pidämme tärkeänä, että jokainen ihminen pystyisi osallistumaan työelämään mahdollisuuksien ja kykyjensä mukaan. Osa-aikainen työntekeä on huomattavasti parempi vaihtoehto kuin syrjäytyminen kokonaan työelämän ulkopuolelle. Hallituksen tulisi päinvastoin tehdä toimia, jotka kannustaisivat työhön ja madaltavat kynnystä työllistymiseen myös osa-aikatyön kautta. Hallituksen tulisi lisätä voimavaroja työllisyyden edistämiseen, jotta etenkin vaikeammin työllistyvät ihmiset voisivat työllistyä nykyistä paremmin. Pidämme välttämättömänä, että työttömyysturvan suojaosa säilytetään.

Ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan porrastus työssäolon keston mukaan

Keskusta tulee esittämään omaa hallituksesta poikkeavaa porrastusmallia ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan ja työssäoloehdon pidentämiseen hyödyntäen viime vaalikaudella toimineen Työttömyysturvan kehittämistyöryhmän valmistelua.

Hallituksen mallissa työttömyysturva porrastetaan työttömyyden keston mukaan. Keskus-

ta sen sijaan porrastaisi työttömyysturvan työttömyyttä edeltävän työssäolon keston mukaan. Ajatuksena on, että työttömyyttä edeltävä pidempi työssäolo oikeuttaisi pidempään työttömyysturvaan kuin lyhyt työhistoria. Nykyisellään ja myös hallituksen kaavaileman uudistuksen jälkeen ansiosidonnaisen työttömyysturvan kesto on sama riippumatta siitä, miten pitkään henkilö on ollut työelämässä ennen työttömyyttä.

Keskustan tavoitteena on saavuttaa uudistuksella samaa suuruusluokkaa olevat vaikutukset julkiseen talouteen kuin mitä hallituksen mallissakin. Työttömyysturvan kehittämistyöryhmän mukaan porrastuksen työssäolon keston mukaan voisi vahvistaa julkista taloutta noin 200 miljoonalla eurolla mallilla, jossa työttömyysturvaa kertyisi kutakin 5 kuukauden työssäoloa kohden 100 päivää ja enimmäismäärä olisi 400 päivää.

Keskustan tavoitteena on malli, jossa ansiosidonnaista työttömyysturvaa kertyisi jo lyhyistäkin työpätkistä ja ensimmäisen kertymän voisi saada esimerkiksi jo 3–6 kuuden työssäolon kohdalla, siten että kertymä olisi 10 päivää työssäolokuukautta kohden. Enimmäismääräinen työttömyysturva edellyttäisi tällöin 40 kuukauden työssäoloa, jos enimmäismäärä olisi 400 päivää.

Koska hallituksen esitystä työttömyysturvan porrastamisesta ei kuitenkaan ole vielä eduskunnan käsiteltävänä, Keskusta voi ottaa lopullisen ja tarkemman kannan työttömyysturvan porrastamisen yksityiskohtiin myöhemmin.

Oikeus ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan kaikille ehdot täyttävälle

Keskustan mielestä on vakuutusperiaatteen vastaista, että kaikki työlliset joutuvat maksamaan palkastaan työttömyysvakuutusmaksua, kuten myös kaikkien palkansaajien työnantajat, mutta oikeus ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan on työttömyyden alkaessa ainoastaan työttömyysvakuutuskassaan kuuluvilla, vaikka työttömäksi jäänyt henkilö muutoin täyttäisi ansiosidonnaisen työttömyysturvan ehdot.

Keskusta laajentaisi oikeuden ansiosidonnaiseen työttömyysturvan yhdenvertaisilla ehdoilla kaikille työllisille.

Käytännössä tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi siten, että kaikkien työllisten olisi kuuluttava johonkin työttömyyskassaan. Selvityshenkilö Mauri Kotamäen vuonna 2018 valmistuneen raportin (Kohti vakuuttavampaa ansioturvaa – Arvio ansiosidonnaisen työttömyysturvan kehittämismahdollisuuksista) mukaan rahoitusvaje olisi 228 miljoonaa euroa, kun otetaan huomioon kassojen kasvanut jäsenmaksutulo. Vajeesta 110 miljoonaa kohdistuisi eläkejärjestelmään. Uudistus voitaisiin rahoittaa uudistamalla työttömyysturvan rahoitusmallia siten, että kustannus katettaisiin työttömyysvakuutusmaksuilla. Vakuutusmaksujen pohjana oleva palkkasumma on karkeasti noin 100 miljardia euroa, jolloin työttömyysvakuutusmaksun nostaminen kutakin 0,1 prosenttiyksikköä kohden tuottaa noin 100 miljoonaa euroa. Uudistus olisi voitu toteuttaa ensi vuoden alusta, kun viime vuosien vahvan työllisyyskehityksen myötä Työllisyysrahastolla oli mahdollisuus alentaa merkittävästi työttömyysvakuutusmaksuja.

Keskusta edellyttää, että hallitus valmistelee pikaisesti kaikki työlliset kattavan työttömyysturvan vakuutusperiaatetta kunnioittavan uudistuksen, jossa kaikki työttömyysvakuutusmaksuja maksavat ovat yhtäläisin ehdoin oikeutettuja ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan.

Indeksisidonnaiset menot

Keskusta jäädyttää ja käyttää indeksijarrua hallituksen tapaan

Keskusta tukee hallituksen esittämiä sosiaalietuuksien indeksijäädytyksiä. Välittömän säästövaikutuksen lisäksi toimenpiteellä on merkittävä välillinen vaikutus julkiseen talouteen työllisyyden vahvistumisen kautta.

Myös kuntien valtionosuuksien kasvua sekä kasvua valtion rahoituksessa kirkolle ja avustuksissa uskonnolliseen toimintaan voidaan maltillisesti 1 %-yksikön indeksijarrun verran leikata vaalikauden aikana.

Ylelle myös indeksijäädytys

Keskusta ehdottaa, että julkisrahoitteisen Yleisradion tulee myös osallistua talouden tervehdyttämiseen ja tämän tulee käynnistyä jo vuonna 2024. Keskusta ei toteuttaisi Ylen rahoitukseen indeksikorotusta. Tämä säästäisi menoja 17,85 miljoonaa euroa hallituksen talousarvioesitykseen verrattuna.

Maa- ja metsätalous, ympäristö

Nuorten yrittäjyyttä edistävien 4 H -järjestöjen määrärahataso turvataan

Keskusta ei leikkaisi 4H-toiminnan määrärahoista, jotka on kohdennettu yrittäjyyttä ja nuorten työllisyyttä edistävään toimintaan. Keskustan mielestä tarve tällaiselle toiminnalle ei ole kadonnut, vaan päinvastoin jopa kasvanut. Nuorten oma-aloitteisuudesta kumpuavan toiminnan tukeminen tuottaa yhteiskuntaan lisäarvoa, jonka myönteiset vaikutukset näkyvät vielä vuosienkin päästä.

4H-toiminta edistää osaltaan maaseudun elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta tarjoamalla monipuolista harrastus- ja palvelutoimintaa, työllistämällä nuoria ja tarjoamalla heille mahdollisuuksia yrittämiseen. Toiminnan painopisteitä ovat yritteliäisyyden ja yrittäjyyden edistäminen (mm. "Kolme askelta työelämään" -toimintamalli), ruokakasvatus sekä metsä- ja luontokasvatus.

4H on valtakunnallisesti toimiva järjestö. Toiminnan mahdollistama nuorten palkka- ja yrittäjätulo oli vuonna 2022 yhteensä 7,5 miljoonaa euroa. 4H-järjestöissä on yhteensä 213 valtionavustusta saavaa yhdistystä, joiden toiminta kattaa suuren osan Suomen kunnista. Jäseniä yhdistyksissä on lähes 50 000.

Keskusta esittää 0,85 miljoonan euron lisäystä 4 H -järjestöjen määrärahoihin.

Ruokaviennin edistäminen

Keskustan mielestä kotimaisen elintarviketuotannon ja elintarvikesektorin huoltovarmuuden turvaamiseksi alan tulevaisuuden kehitysnäkymien on vahvistuttava ja kannattavuuden parannuttava. Elintarvikealan kehitys ei tulevaisuudessa voi nojata vain kotimarkkinoiden kysynnän tyydyttämiseen. Tarvitsemme tulevaisuuden turvaksemme euromääräisesti vahvasti kasvavaa elintarvikevientiä.

Keskusta katsoo, ettei hallitusohjelmassa mainittuihin ruokaviennin tavoitteisiin päästä ilman selvästi kohdennettua lisäpanostusta. Ruokaviennin edistäminen edellyttää eri toimijoiden yhteistyön tiivistämistä. Keskustan esittämällä määrärahalla on mahdollisuus luoda toimintakehys ja välineet, joilla julkisten toimijoiden, alan yritysten ja muiden alalla toimivien vientiresurssit pystytään kohdistamaan tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Keskusta esittää 3 miljoonan euron rahoitusta ruokaviennin edistämiseen.

Sisävesien suojeluun rahoitusta

Keskusta pitää tärkeänä, että Suomi on tuhansien järvien maana tunnettu myös vesistöjen puhtaudesta. On välttämätöntä, että vesistöjen kuntoon kiinnitetään huomiota koko maassa, eikä vain esimerkiksi rannikkoseuduilla. Suomessa on huomattava määrä sisävesiä, joiden hyvään kuntoon saattaminen edellyttää taloudellisia panostuksia.

Vesien hyvää ekologista tilaa ei vuoteen 2027 mennessä saavuteta sillä tasolla, jolla rahat ja muut voimavarat nyt ovat. Viidennessä kaikista sisävesien ja rantojen luontotyypeistä on uhanalaisia ja neljännes silmälläpidettäviä ja lisäksi 32 % sisävesi- ja rantaluontotyypeistä on puutteellisesti tunnettuja.

Suomen sisävesien hyvästä kunnosta huolehtiminen on välttämätöntä myös matkailun edistämisen näkökulmasta. Järvi-Suomi on yksi maamme neljästä matkailullisesta suuralueesta. Puhdas luonto on suurimpia syitä, miksi kansainväliset matkailijat haluavat Suomeen tulla. Panostukset sisävesien suojeluun ovat osaltaan panostuksia maamme matkailuun.

Keskusta esittää 3 miljoonaa euron lisäystä sisävesien suojeluun.

Makeran pääomitusta Keskusta esitti jo vuoden 2023 toisessa lisätalousarviossa

Hallitus osoitti maaliskuun 2023 alussa maataloille yhteensä 95 miljoonaa euroa kriisitukea sähkön ja lannoitteiden rajun hinnannousun kompensoimiseksi. Tiukkojen hakuehtojuoksuksi kustannustukea jäi käyttämättä noin 65 miljoonaa euroa.

Vuoden 2023 toisessa lisätalousarviossa nykyinen hallitus ehdotti vain osalle käyttämättä jääneistä rahoista uudelleen kohdennuksia, mutta noin 45 miljoonaa euroa maataloudelle luvatussa kriisituesta oli jätetty uudelleenkohdentamatta.

Keskusta muistuttaa, ettei maatalouden kriisi ole ohitse. Tuotantokustannukset ovat läheneet uudelleen nousuun, korkokustannukset ovat jatkaneet nousuaan eikä maataloustuotteiden markkinatilanne ole merkittävästi kohentunut kriisituen lanseerausajankohdasta.

Tällä hetkellä on elintärkeää varmistaa mahdollisuudet kannattavalle kotimaiselle ruoantuotannolle. Tuotannon jatkuvuus ja kannattavuus on riippuvainen alan mahdollisuudesta kannattavien investointien tekemiseen.

Keskustan mielestä kriisituesta säästyneet varat tulee ohjata maatilatalouden kehittämisrahaan. Makeran pääomittaminen noin 45 miljoonalla eurolla on mahdollisuus kohdistaa aloitus- ja investointitukia joustavasti mahdollistamaan sukupolvenvaihdoksia ja investointeja myös tulevaisuudessa.

Elinkeinoelämä, liikenne ja asuminen

Yksityisteiden rahoitustaso turvattava

Keskusta pitäisi yksityisteiden parannusten valtionavustusten rahoitustason vuoden 2023 tasolla. Esitetyllä lisäyksellä kyettäisiin perusparantamaan yksityisteitä noin 1500 kilometrillä enemmän kuin hallitus esittää. Venäjän vastaisten pakotteiden ja vastapakotteiden vuoksi on entistäkin tärkeämpää huolehtia kotimaisten toimivista kuljetusyhteyksistä. Esimerkiksi maa- ja metsäteollisuuden tarvitsemat raaka-aineet sijaitsevat usein yksityisteiden varsilla. Kuluvalle vuodelle osoitettu 10 miljoonan euron korotus puuhuollon turvaamiseksi käytettiin loppuun ennätysajassa. Suomalaisen metsäteollisuuden haastava tilanne huomioiden tarve jatkuu ensi vuonna vähintään yhtä suurena.

Keskusta esittää yksityisteihin 14,5 miljoonan euron lisäystä. (4,5 miljoonan euron leikkauksen peruminen ja 10 miljoonan euron huoltovarmuuskorotuksen säilyttäminen).

Keskusta luo arjen liikkumiselle reilut edellytykset koko maahan. Toisin kuin hallitus, me emme kasvata työmatka-autoilijoiden laskupinoa.

- Otamme käyttöön ammattidieselin. Hinta 151 milj. euroa. Laitamme ulkomaalaiset rekat maksamaan suomalaisten teiden käytöstä. Tuotto 15 milj. euroa.
- Perumme hallituksen päätökset työmatka-autoilijoiden maksujen lisäämisestä (omavastuun ja enimmäisvähennyksen säilyttäminen ennallaan). Ero hallituksen budjettiin 68 milj. euroa.
- Annamme tukemme bensaverojen alentamiselle.
- Sähköautoilijoiden on osallistuttava yhteisiin kustannuksiin. Sähköautoilijoille uusi paikannukseen perustumaton kilometrivoimavero. Tuotto 92 milj. euroa.
- Emme kiristä tavallisen liikkujan verotusta.

Laajakaistarakentamiseen rahoitusta jatkettava

Hallitus esittää lyhytnäköisesti laajakaistayhteyksien rakentamistuen lakkauttamista kokonaan ja jopa tukimomentin poistamista valtion budjetista. Keskusta ei tätä hyväksy.

Tuen jatkuminen on tärkeä ja elinehto alueille sekä siellä asuville ihmisille ja yrityksille, jonne toimivia laajakaistayhteyksiä ei kyetä rakentamaan markkinaehtoisesti. Asian yhteiskunnallista merkittävyyttä alleviivaa se, että ihmisten tarvitsemia palveluja digitalisoidaan jatkuvasti ja parhaillaan rakenteilla oleva 5G-verkko on korvaamassa vanhat 3G-verkot, jolloin ihmisten puhelinliittymät ja päätelaitteet lakkaavat toimimasta.

Lisäksi tuki on ollut lakisääteinen (laki kiinteän laajakaistan rakentamisen tuesta). Liikenne- ja viestintävaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan valtion tukemissa laajakaistaohjelmassa vuosina 2011–2022 on onnistuttu yli odotusten. Yhteensä on rahoitettu 182 hanketta. Pienelle siemenrahalle on saatu vaikuttavuutta.

Keskusta esittää laajakaistarakentamiseen 10 miljoonan euron rahoitusta vuodelle 2024.

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen

Hallitus esittää ensi vuodelle 0,5 miljoonan euron rahoitusleikkausta, vaikka hallitus on ohjelmassaan sitoutunut liikkumisen edistämiseen. Sen sijaan Keskusta haluaa tehdä konkreettisia toimia liikkumisen sekä liikenneturvallisuuden edistämiseksi tukemalla kuntia kevyen liikenteen väylien rakentamisessa.

Muuttaisimme tukiehtoja niin, että niin, että tukea voidaan myöntää kunnille kunnan alueella kävelyä ja pyöräilyä edistäviin infrahankkeisiin. Näin kyetään tukemaan kevyen liikenteen väylien rakentamista esimerkiksi sellaisille maaseutukunnille, joissa liikenne on vilkkainta valtion omistamien maanteiden varsilla.

Keskusta esittää 3 miljoonan euron lisäystä kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen, josta 0,5 miljoonaa on hallituksen leikkauksen perumista ja 2,5 miljoonaa euroa lisärahoitusta.

Yritysten kehittämispalvelut

Hallitus on unohtamassa pienempien yritysten merkityksen Suomen talouskasvulle. Yritysten kehittämispalveluiden lakkauttaminen on lyhytnäköistä ja sitä Keskusta ei tue. Pk-yritykset ovat käyttäneet analyysi-, konsultointi- ja koulutuspalveluja erityisesti toiminnan uudistamiseen, uusien markkinoiden kartoittamiseen ja omistajanvaihdosten suunnitteluun sekä markkinoinnin kehittämiseen.

Keskusta jatkaisi yritysten kehittämispalveluiden rahoittamista ja osoittaisi tähän 13 miljoonaa euroa.

Energiatuen myöntövaltuudet

Keskusta ei pidä viisaana hallituksen linjaa energiatuen myöntövaltuuden puolittamisesta. Uusiutuvan energian tuotanto on kriittisen tärkeä osa, jotta Suomeen saataisiin uutta puhdasta teollisuustuotantoa. Uusien energiantuotantomuotojen kaupallistaminen tarvit-

see jatkossakin rahoitusta. Nyt uusien myönnettävien energiatukien määrä laskee merkittävästi, kun edellisen hallituksen kertaluonteisten tulevaisuusinvestointien ja Suomen kestävä kasvun ohjelman (RRF) uudet rahoituskierrokset päättyvät.

Energiatuen myöntövaltuuden säilyttämiseksi Keskusta esittää 1,4 miljoonalla euron lisäystä vuonna 2024 ja vaikutus nousee 14 miljoonaan euroon vuoteen 2027 mennessä.

Aluekehitys

Keskusta esittää myös, että maakuntien omaehtoiseen kehittämiseen varattu ns. AKKE-rahoitus sisällytetään aiotun suuruisena edelleen ensi vuoden talousarvioesityksen. Nk. CBC - AKKE - rahoitus tulee suunnata suunnitellusti niille Suomen raja-aluemaakunnille, joille se oli myös tarkoitettu. Tarkoitukseen useammalle vuodelle varatuista 32 miljoonasta eurosta ainakin ensi vuoden osuus on poistettu budjetista.

Keskusta esittää ensi vuodelle 10 miljoonan euron lisäystä aluekehitykseen Suomen raja-aluemaakunnille ja koko nelivuotiskaudelle yhteensä 32 miljoonaa euroa.

Säästöesitys: Varustamotuki viihdepalveluiden osalta

Keskustan esittää varustamotuen leikkaamista viihdepalveluiden osalta, koska kyseinen tuki vääristää kilpailua, koska manner-Suomen hotelli- ja ravintola-ala ei vastaavaa tukea saa. Tuki säilytettäisiin varsinaisen merenkulkuun liittyvien tehtävien osalta.

Valtiovarainministeriön menokartoituksen mukaan säästö olisi 30 me, jos tuki kohdistettaisiin vain varsinaiseen merenkulkuun liittyvään työhön.

Maanpuolustus, yleinen turvallisuus, maahanmuutto ja kehitysyhteistyö

Keskusta yhtyy pääosin hallituksen linjaan kokonaisturvallisuuden eri sektoreiden rahoituksen osalta, jotka muodostuvat ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, puolustuspolitiikasta ja sisäisestä turvallisuudesta.

Pidetään turvallisuusviranomaiset (puolustusvoimat, poliisi, tulli, rajavartiolaitos, pelastustoimi ja hätäkeskukset) iskukykyisenä ja muistetaan kehittää myös lainsäädäntöämme vastaamaan uudenlaisiin tilanteisiin ja ughiin.

Muistetaan se, että hädässä olevia ihmisiä kannattaa auttaa mahdollisimman lähellä heidän lähtömaitaan, johon hyvä väline on kehitysyhteistyö. Pidetään tilanne hallinnassa, eikä olla sinisilmäisiä.

Säästöesitys: Turvapaikanhakijoiden majoituskustannukset

Hallintovaliokunnassa olevat Keskustan kansanedustajat ovat tehnyt talousarvioaloitteen 50 miljoonaa eurosta turvapaikanhakijoiden majoituskustannusten vähentämiseksi. Myös valtiovarainministeriö esitti menokartoituksessa säästötoimenpidettä, jonka mukaan

vastaanottomenoissa olisi noin 100 miljoonan euron tehostamisvara hakemalla kustannus-tehokkaampia ratkaisuja. Toki hallitus esittää ensi vuodelle turvapaikanhakijoiden vastaanottomenoihin 50 miljoonan euron leikkausta, mutta se perustuu vain (ylioptimistiseen) arvioon turvapaikanhakijoiden määrän alenemisesta.

Sen sijaan majoituskustannusten yksikköhinnat säilyvät hallituksen talousarvioesityksessä ennallaan tai jopa hieman kohoavat. Toisin sanoen hallitus ei ole lainkaan tekemässä niitä kustannustehokkaampia toimenpiteitä, joita VM menokartoituksessaan ehdotti. Keskustan mielestä tämä olisi järkevää säästämistä, johon hallituksenkin kannattaisi viipymättä tarttua.

Konkreettisesti majoituskustannuksissa voitaisiin säästää siten, että turvapaikanhakijoita voitaisiin majoittaa vastaanottokeskusten sijasta esimerkiksi kuntien tyhjillään oleviin vuokra-asuntoihin tai yksityismajoituksiin.

Keskusta esittää, että turvapaikanhakijoiden kustannustehokkaammilla majoituksen yksikkökustannuksilla toteutetaan 50 miljoonan euron säästöt vuonna 2024.

Rajaturvallisuudesta huolehdittava

Vallitsevissa maailmanpoliittisissa olosuhteissa Suomen kokonaisturvallisuudesta ei ole varaa tinkiä piirukaan. Suomen rajaturvallisuudesta vastaa Rajavartiolaitos, jonka toimintaympäristö on haastavampi ja tehtävämäärä kasvanut. Rajavartiolaitoksen kannalta se joutuu parhaillaan vastaamaan maarajalla Venäjän hybridioperaatioihin, Itämerellä on sattunut ja tapahtunut sekä länsirajalla rehottaa jengirikollisuus Suomeen suuntautuvine huumekauppoineen.

Rajavartiolaitoksen perusrahoitus on romahtamassa ensi vuoden jälkeen, jolloin se ei enää kykene ylläpitämään edes nykyistä valmiustasoa. Olisimme Suomessa silloin kokonaan rajanaapureidemme rajavalvonnan suorituskykyjen varassa. Sellaiseen tilanteeseen ei Suomea saa päästää.

Keskusta esittää 10 miljoonan euron lisäystä rajavartiolaitokselle.

Kuopion pelastusopistolle lisärahoitus aloituspaikkojen kaksinkertaistamiseksi

Pelastustoimea koskevat hallitusohjelmatavoitteet ja Kuopion Pelastusopistolle asetettavat toiminnalliset tulostavoitteet ovat selkeässä ristiriidassa talousarvioesitykseen sisältyvien resurssien kanssa. Pelastusopisto tarvitsisi pelastajalisäykseen 4,5 miljoonan euron lisäystä vuoden 2024 talousarvioon, jotta pelastajaopiskelijoiden aloituspaikkojen kaksinkertaistaminen Pelastusopistolla Kuopiossa voidaan aloittaa suunnitellusti syksyllä 2024.

Sen sijaan hallitus on aikeissa jakaa rahaa kuin tiskin alta Helsingin pelastuskoululle, jossa koulutuskustannukset ovat Kuopioon verrattuna kaksinkertaiset ja voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista Helsingin pelastuskoulun rahoittamista.

Koulutusmäärärahojen siirtäminen Kuopion pelastusopistolta Helsingin pelastuskoululle ei olisi kokonaistaloudellisesti tarkoituksenmukaista eikä kasvattaisi pelastajamäärää suhteessa pelastajakoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin.

Keskusta esittää Kuopion pelastusopistolle 4,5 miljoonan euron lisärahoitusta.

Kuntien harkinnanvaraisten valtionosuuksien lisääminen negatiivisten valtionosuuksien kuntien auttamiseksi

Kunnat saavat valtionosuuksia korvaukseksi siitä, että ne hoitavat lakisääteisiä tehtäviä. Siitä seuraa, että yhdenkään kunnan ei ainakaan pitäisi joutua jopa maksamaan valtiolle lakisääteisten velvollisuuksien hoitamisesta. Vääristymä johtuu ns. sote-siirtoeristä ja sen korjaaminen vaatii valtionosuusjärjestelmän uudistamisen, joka olisi tulossa voimaan vasta vuoden 2026 alusta.

Niin sanottuja negatiivisten valtionosuuksien kuntia olisi ensi vuonna 10. Kuntaministeri Ikkosen mukaan heitä ei voitaisi auttaa. Se ei pidä paikkansa, koska tällaisia kohtuutto-muuksiin joutuneita kuntia voidaan auttaa myöntämällä niille harkinnanvaraisia valtionosuuksia. Korotuksen sijasta hallitus on leikkaamassa kuntien harkinnanvaraisia ensi vuonna. Tällainen epäoikeudenmukaisuus ja välinpitämättömyys ei Keskustalle käy.

Keskusta esittää lisättäväksi 30 miljoonaa euroa kuntien harkinnanvaraisiin valtionosuuksiin negatiivisten valtionosuuksien kompensoimiseksi.

Hallinto

Valtiosihteereiden ja erityisavustajien määrärahatasosta poistettava hallitusohjelman mukainen lisämeno

Hallitusohjelmaa lukiessa moni saattoi hieraista silmiään. Hallitusohjelma sisältää yllättäen kahden miljoonan euron lisäyksen erityisavustajien ja valtiosihteereiden määrärahatasoon verrattuna tekniseen kehykseen eli tasoon, jolla erityisavustajien määrärahojen oli virkakunnan toimesta suunniteltu olevan alkavalla vaalikaudella. Erityisavustajien määrä on toki kuluvalla kaudella vähäisempi kuin viime kaudella, kun hallituspuolueitakin on yksi vähemmän.

Keskusta esittää, että hallitus näyttää esimerkkiä säästämällä hallitustoiminnan poliittisista kustannuksista.

Keskusta ei pidä perusteltuna hallitusohjelman mukaista 2 miljoonan euron lisäystä ja esittää menoja vähennettäväksi tällä summalla

Valtionhallinnon tuottavuusohjelma

Hallitusohjelma sisältää tuottavuusohjelman julkisen hallinnon tehostamiseksi. Keskusta ei pidä perusteltuna, että hallinnon tuottavuusohjelman käynnistelyä vitkutellaan, vaikka muun muassa kansalaisten sosiaaliturvaa koskevat menosäästöt ollaan toteuttamassa jo vuonna 2024 ja hyvinvointialueilta hallitus edellyttää äkkivänkeä säästöpäätöksiä, koska se ei ole osoittanut mitään merkkejä alijäämän kattamisajan pidentämiseksi.

Keskustan mielestä valtionhallinnon tulee näyttää esimerkkiä säästöpäätösten toimeenpanossa ja käynnistää tuottavuusohjelma jo vuonna 2024 eikä vasta vuonna 2025.

Keskusta esittää, että hallitus käynnistää valtionhallinnon ja muiden julkisen sektorin toimijoiden toiminnan tehostamisen tuottavuusohjelman välittömästi vuoden 2024 alusta ja

hyvittää tarkemmin säästöt eri hallinnonaloille oikeudenmukaisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Ensimmäisenä vuonna eri hallinnonaloille kohdistuisi yhteensä 90 miljoonan euron säästövaade.

Harmaa talous

Harmaassa taloudessa mukaan lukien rikollinen toiminta ja rahanpesu pyörii valtavia summia. Verohallinnon arvioiden mukaan pelkästään pimeitä palkkoja maksetaan vuosittain yli miljardilla eurolla, josta koituu valtiolle ja kunnille satojen miljoonien eurojen verotulomenetykset. Veroja kuuliaisesti maksavat ihmiset tuntevat sen nahoissaan kiristyvinä veroina, kun veronsaajalta jää tuotot saamatta. Harmaasta taloudesta kärsivät myös rehelliset yrittäjät epäreiluna kilpailuna.

Kokoomuksen ja perussuomalaisten johtama hallitus suhtautuu välinpitämättömästi harmaan talouden torjuntaan. Se on ensimmäinen hallitus 20 vuoteen, joka ei käynnistä harmaan talouden torjuntaohjelmaa, joka on vaalikausittain koonnut poikkihallinnollisesti saman pöydän ääreen harmaata taloutta torjuvat viranomaiset. Torjuntaohjelmassa on määritelty myös vastuuministeri, joka viime vaalikaudella oli työministeri.

Nyt harmaa talous on mainittu hallitusohjelmassa vain pistemäisinä esimerkkikohteina ilman, että harmaan talouden torjunnalle olisi määritelty vastuutahoa. Toisin sanoen esimerkiksi Verohallinnon uusille kehittämisohjelmille, joita se on esitellyt muun muassa eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, ei ole nimetty hallituksen puolelta kumppania. Lisäksi hallitus tulee ohjelmassaan antaneeksi vahingollisen viestin, että se ei puutu pienempiin vilppeihin. Kaikki tämä on omiaan murentamaan viranomaisten motivaatiota torjua harmaata taloutta, lainkuuliaisuutta ja moraalia.

Historia on osoittanut, että harmaan talouden torjunta kannattaa aina. Sillä on saatu enemmän rahaa kuin siihen on sijoitettu rahaa. Tietoisuus harmaan talouden aktiivisesta torjunnasta myös ennaltaehkäisee vilpillistä toimintaa ja sillä on myös toimintatapoja parantava vaikutus. Löperö suhtautuminen harmaan talouden torjuntaan taas aiheuttaa moraalikatoa ja verotulomenetyksiä valtiolta.

Keskusta esittää harmaan talouden torjuntaohjelman jatkamista. Silloin on tärkeää osoittaa vastuuviranomaisille riittävät voimavarat, jotta vilpintekijät saadaan kiinni ja heiltä perittyä takaisin rikollisella toiminnalla saatu hyöty.

Keskusta esittää 20 miljoonaa euroa osoitettavaksi poliisille, tullille, verohallinnolle, ulosottolaitokselle, tuomioistuimille ja syyttäjille harmaan talouden torjuntaan. Tällä saavutetaan ennaltaehkäisevänä vaikutuksena sekä harmaantalouden toimien suoran vaikutuksen myötä 100 miljoonan euron tuotto valtiontalouteen.

Vuoden 2024 vaihtoehtobudjetin lukujen yhteenveto (muutoksia suhteessa hallitukseen)

Tulot (+ lisää verotuloja, - vähentää verotuloja)

Ei toteuteta tuloverotuksen alentamista (+103 miljoonaa euroa).

Jatketaan solidaarisuusveron indeksitarkistetulla nykytasolla (+80 miljoonaa euroa)

Ei toteuteta matkakuluvähennyksen omavastuun korottamista (-41 miljoonaa euroa) ja säilytetään vähennysoikeuden enimmäismäärä korotetussa 8400 eurossa (-27 miljoonaa euroa). Yhteensä matkakulujen vähennysoikeus -68 miljoonaa euroa.

Toteutetaan yksinasuvien korotettu kotitalousvähennys (-12 miljoonaa euroa)

Otetaan käyttöön kuljetusalan ammattidiesel (-150 miljoonaa euroa).

Otetaan käyttöön ulkomaisten rekkojen tienkäyttömaksu (vinjetti) (+15 miljoonaa euroa)

Liikenteen tasapuolisempi verotus (+92 miljoonaa euroa)

Ei hyväksytä hallituksen esittämää kevennystä ajoneuvoveroon. (+50 miljoonaa euroa)

Polttoaineveron keventäminen hallituksen esittämän mukaisesti

Tupakkaveron korotus (+200 miljoonaa euroa)

Maltillinen korotus virvoitusjuomaveroon (+30 miljoonaa euroa)

Ei toteuteta hallituksen esittämää olutveron alentamista (+25 miljoonaa euroa)

Otetaan käyttöön terveysvero (+100 miljoonaa euroa).

Yhdistetään asunto-osakkeiden ja kiinteistöjen varainsiirtoverokannat tuottoneutraalisti (Tuottoneutraali verokanta 2,74 %). (+/- 0 miljoonaa euroa)

Ei toteuteta hallituksen esittämää veronalennusta varainsiirtoveroon ja säilytetään ensiasunnon verovapaus ennallaan (+70 miljoonaa euroa)

Poistetaan turpeen energiavero (-16 miljoonaa euroa)

Poistetaan maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron (-15 miljoonaa euroa)

Yhteensä verotuloja lisää 504 miljoonaa euroa

Menot (+ lisää menoja, - säästöjä)

Koulutus ja osaaminen

Aikuiskoulutustuen uudistaminen menotason puolittavaksi, ei lakkautusta kokonaan (+22,5 miljoonaa euroa vuonna 2024)
Vapaan sivistystyön leikkausten peruminen (+25 miljoonaa euroa)
Alueellinen opintolainahyvitys (+6 miljoonaa euroa)
Lähikoululisä pienille kouluille (+3 miljoonaa euroa)
Etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta (+4,5 miljoonaa euroa)
Opintorahan korotus (+20 miljoonaa euroa)

Sosiaali- ja terveyspalvelut

Säilytetään hyvinvointialueilla tehtäviin ja velvoitteisiin aiemmin suunniteltu rahoitus-taso, vaikka lakeja muutetaan. Hyvinvointialueet saavat pitää ensi vuonna 0,7 hoivamitoituksen, lastensuojelun jälkihuollon ikärajan sekä hoitotakuuta koskevien muutosten verran lisärahoitusta. Yhteensä (+106 miljoonaa euroa vuonna 2024).
Lapsettomuushoitoihin ja keskenmenojen hoitoihin (+5 miljoonaa euroa).
Lääkekaton säilyttäminen nykyisellään (+ 9 miljoonaa euroa)

Sosiaaliturva

Asumistuki torjutaan leikkaukset lapsiperheiltä ja säilytetään omistusasujien mahdolli-suus asumistukeen (+ 85 miljoonaa euroa)
Säilytetään työttömyysturvan lapsikorotus (+60 miljoonaa euroa)
Säilytetään työttömyysturvan suojaosa (+42 miljoonaa euroa)
Leikataan ansiosidonnaista työttömyysturvaa 9,7 prosenttia ja leikataan työttömyys-turvan laskentamallin taitekohtaa ja sen jälkeistä kertymää (-102 miljoonaa euroa)

Indeksisidonnaiset menot

Indeksijäädetykset ja indeksijarrut muutoin hallituksen esittämän mukaisesti, mutta Ylen indeksi jäädytettäisiin (-17,85 miljoonaa euroa)

Maa- ja metsätalous, ympäristö

4 H -järjestöjen määräraha (+0,85 miljoonaa euroa)
Ruokavienti (+3 miljoonaa euroa)
Sisävesien suojele (+3 miljoonaa euroa)

Elinkeinoelämä, liikenne ja asuminen

Yksityistiet (14,5 miljoonaa euroa)
Kävelyn ja pyöräilyn edistämien (3 miljoonaa euroa)
Energiatukien myöntövaltuuksien säilyttäminen (1,4 miljoonaa euroa)
Aluekehitysrahoitus (10 miljoonaa euroa)
Yritystoiminnan kehittämistoiminnan tukitason säilyttäminen (13 miljoonaa euroa)
Laajakaistarakentaminen (10 miljoonaa euroa)

Varustamotuen kohdentaminen vain varsinaiseen merenkulkuun liittyvään työhön (-30 miljoonaa euroa)

Maanpuolustus, yleinen turvallisuus, maahanmuutto ja kehitysyhteistyö

- Rajavartiolaitos (10 miljoonaa euroa)
- Kuopion pelastusopisto (4,5 miljoonaa euroa)
- Kuntien harkinnanvaraiset avustukset negatiivisen valtionosuuksien kunnille (30 miljoonaa euroa)
- Turvapaikanhakijoiden majoitusten yksikkökustannusten alentaminen (-50 miljoonaa euroa)

Hallinto

- Erityisavustajien ja valtiosihteereiden palkkamenoihin hallitusohjelmassa tehdyn korotuksen poistaminen tekniseen kehykseen verrattuna (-2 miljoonaa euroa)
- Valtionhallinnon sekä muiden julkisen sektorin toimijoiden toiminnan tehostamisen aloittaminen jo v. 2024 (tuottavuusohjelma) (-90 miljoonaa euroa)

Harmaa talous

- Käynnistä harmaan talouden torjuntaohjelma, joka on ollut aiemmilla vaalikausilla. Lisätään rahoitusta poliisille, tullille, verohallinnolle, ulosottolaitokselle, tuomioistuimille ja syyttäjille harmaan talouden torjuntaan. (Menot 20 miljoonaa euroa, hyödyt 100 miljoonaa euroa, netto 80 miljoonaa euroa) (-80 miljoonaa euroa)

Menot yhteensä 119,4 miljoonaa euroa.

Yhteensä (lisätulot – lisämenot) velkaa 384,6 miljoonaa euroa vähemmän.

Keskustan vaihtoehto Orpon hallituksen politiikalle ja vuoden 2024 budjetiksi

Laatija: Keskustan eduskuntaryhmä
Paino: Tikkurilan Paino Oy

Suomalaiset ansaitsevat parempaa kuin mihinkään johtamatonta vastakkainasettelua. Keskustan vaihtoehto on repimisen sijaan rakentaa Suomea. Nyt on aika hoitaa ihmisten asiat kuntoon.

Keskusta turvaksi terveys-, vanhus- ja muut lähipalvelut tasa-arvoisesti kautta Suomen. Emme leikkaisi perheiltä, koska lapsissa ja nuorissa on tämän maan tulevaisuus. Pitäisimme huolta liikkumisen ja elämisen edellytyksistä koko maassa.

Laittaisimme Suomen talouden kuntoon oikeudenmukaisesti. Ottaisimme kuitenkin velkaa hallitusta vähemmän. Rakentaisimme koko maahan kasvua, koska ei Suomi leikkaamalla ja keskittämällä nouse.

Lue lisää politiikastamme:

www.keskusta.fi

